

ладиган тегирмонларга ҳам боғлиқ экан. Бу соҳа ҳам йил сайн такомилишиб бораётир.

Модомики, нон ҳалқимиз ҳәтичининг ажралмас қисми, унинг тўй томошалари, маънавий-маниши турмуши билан чамбарчас боғлиқ экан, юртимизда нон музейи ҳам бўлиши керак. Музейлар тарих кўзгуси бўлиши билан бирга бар-

боғлиқ ҳужжатли филиларни кўрсатиш учун икки ўз кишилик кичине зал, шунингдек, юртимизга келаётган сайдхарга кўрсатиш учун турли минтақаларни музей экан, нон ва патиляр ёпиладиган тандирхоналар, миллий чойхоналар ҳам курисла, нур устига нур бўларди. Менинг ўйлашимча, бундай музей

зейн ёнида бўлгуси оила бекалари учун турли нон ва нон маҳсулотлари, шунингдек, нон таъқонларидан хуштаби неъматлар тайёрлаш усуспарни ўргатувчи ўзига ҳос қандолатона бўлишида ҳам нафку.

Хўш, бу ташаббуси рўёбга чиқариши ким ўз зиммасига олади? „Ўздинмахсусот“ акциядорлик компанияси ҳамда унга қарашли бўлинмалар ёки истиаган тадбиркор бу ишни рўёбга чиқариши мумкин. Ҳозир нодавлат ва нотижорат ташкиллар ушумаси тадбиркорликни ривоҷлантириш йўлида турли грантлар эълон қилиб, ишбиларномонларнинг янги режалари рўёбга чиқишига қанот бўлмоқда. Демак, бу тақлифин амалга ошишига

ТАНДИР ТЎЛИБ ЁПИЛДИ НОН

ёхуд пойтактада нон музейи бўлса...

ча, айниска, ёш авлод учун улуг дарсонаидир. ёшларни шавкатли ажоддормиз анъаналари,

маънавий қадриятларимиз руҳида камол топтириша, нонни эъзоэлаш, нон сингари мўътабар нъематларимизни қадрлаш руҳида тарбиялашда бундай музейларнинг ўрни бекіседир.

Агар пойтактимизда шундай музей ташкил этилса, юртимизда дон етишириши, ун ва тайёрланши хусусида тасаввурни шаклланмаган болаларимиз учун, уларнинг онгига ёшлидан бошалашулар ҳаётлар ҳам нон каби меҳрлиятти бўлгусидир.

Агар тасаввурга эрк берсак, нон му-

закур ташкилот ҳам ўз хиссасини күшиши мумкин.

Хуллас, юртимизда нон музейи фаолият кўрсатишида хикмат кўп. Хайрли ишнинг сабоби бутун элга тататиди.

**Билол АМИНОВ,
элшунос олим**

ёнда никоҳ уйи бўлиши ҳам мумкин. Оила қураётган ёшларимиз баҳт осто-насига қўйётган қадамларини ушбу музейдан жой олган ажоддормизи қадриятларни билан танишишдан, тўғрироғи уларни зиёрат килишдан бошалашалар ҳаётлар ҳам нон каби меҳрлиятти бўлгусидир.

Агар тасаввурга эрк берсак, нон му-

закур ташкилот ҳам ўз хиссасини күшиши мумкин.

Хуллас, юртимизда нон музейи фаолият кўрсатишида хикмат кўп. Хайрли ишнинг сабоби бутун элга тататиди.

**Билол АМИНОВ,
элшунос олим**

шарлардан бирни "Софлом авлод учун" журнали (мухаррир Мухаммади Кўшмоков) ҳақида муррабийларнинг илмик Фикрларини эшитиб, хурсанд бўлди.

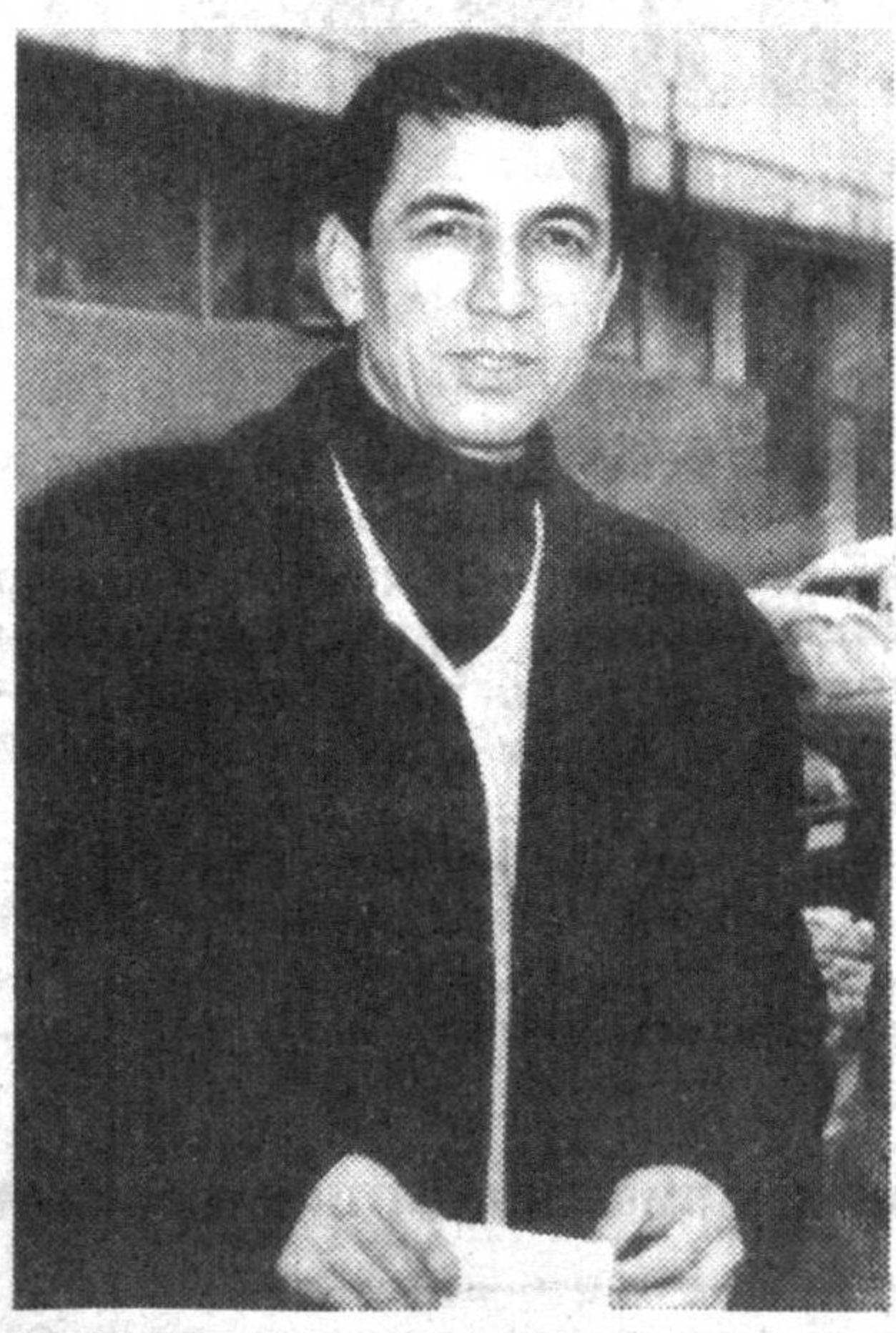
Мана, ўн иккни йилдирки, бу журнал ўз саҳифаларида болалар таълими ва тарбияси, уларни соглом фикрлайдиган ўринбосарлар, ёртсанда, ўзинчаликни айланып кутибди.

Учрашувларда кўпгина ўқитувчилар янгидан ёзиётган дарслуклардаги чалаш-

таъкидлайдилар.

Чарашувларда кўпгина ўқитувчилар янгидан ёзиётган дарслуклардаги чалаш-

Сирожиддин САЙИД,
Узбекистон халқ шоири

Ватанини ўғаниши

Мен Ватанини ўрганимадим заридан,
Ўрганимадим уни кур ё паридан.
Кафтларининг қизиқлари — хати ҳам
Ажинлари бўлди менинг ҳаритам.
Шу хотларда кўргандим илк Ватанини,
Ўз онамдан ўргандим мен Ватанини.

Мехрлари кошу кўзлар бўлдилар,
Ою кўёш мисол юзлар бўлдилар.
Жисим аро улгайдилар, тўйдилар,
Ватан янглиг улуг сўзлар бўлдилар.
Қошларининг осталарида тургандим,
Мен Ватанини шу кўзлардан ўргандим.

Нокаслардан ўрганимадим мен уни,
Ёт каслардан ўрганимадим мен уни.
Ном, қарлардан ўргангандим мен уни,
Жон қаслардан ўрганимадим мен уни.
Ўзим кийик сўқмоқларда юргандим,
Мен Ватанини сўқмоқлардан ўргандим.

Осмонлари бошим узра огохлар,
Гиёҳидан дилга оддим гиёҳлар,
Райхонларини сиёҳдан сиёҳлар.
Булоклардан кўзлар олдим, нигоҳлар,
Ўзим ҳам бир чечакларга буркандим,
Мен Ватанини гиёҳлардан ўргандим.

Менга азал азиз бўлган баридан,
Бешинидан талпинган пайтларимдан,
Умр кўрган ҳар кессанга қаридан,
Мехнатларин ёдлаб ўсим багридан.
Пайкалларини кокиллардай ўргандим,
Мен Ватанини эгталардан ўргандим.

Ушоқ нонинг қадри минг элга матьум,
Дарс олдим мен сувлар ичган маҳалим.

Эрталаб соат тўртларда Житна кўчасида автомашина ширақайф камтирини уриб юборди, ҳайвончи тезликини ошириб, кўздан гойбўр бўлди. Ёшгина полиция алмадор д-р Мейзлик олдида ушбу жинояни очиш вазифаси турарди. Ёш полиция алмадорларининг ўшига накада жиддий ёндашини эса хаммага маълум.

— Хм... — деди Мейзлик 141-ракамили полициячига. — Демак, сиз ўзингиздан уч ўз метрина нарида автомобилини, ерда узала тушган танани кўрдингиз. Кани айтинг-чи, ишни нимадан бошладингиз?

— Дастрраб жабрланувчининг олдига чопиб бордим, — сўз бошлади полициячи, — чунки унга биринчи ёрдам кўрсатиш зарур эди.

— Аввал машинанинг номерини аниларни зарур эди, — тўнгиллади Мейзлик, — кейин камптер билан шуғуллансангиз ҳам бўлаверади. Лекин, мен ҳам, эҳтимол, шундай қўйган бўлардим, — кўшиб қўйди у қалан билан бошини кашшар алсан. — Демак, машина номерини пайқамадингиз. Башка белгиларини-чи?

— Менимча, — ишончлисилик билан деди 141-ракамили полициячи, — у тўк ронга эди. — Е ёк, ёки тўк кизил. Овоз пасайтиргичдан бўрксиб тутун чиқаётгани учун ҳеч нарсан кўриб бўлмади.

— О, худойм! — хафсаласи пир бўлди Мейзликнинг. — Энди машинани қандай килиб топаман? Ҳар бир ҳайдовчини тўхтатиб, "Кампирни сиз уриб юбордингизми?" деб сўраб чиқамани? Нима килиш керак, айтинг-чи, кадрдорданим?

Полициячи эҳтиром ва лоқайдлик билан елкаларини кисди.

— Ахборот берисга жазм этдим, мен бир гувоҳни рўйхатга олганман. Аммо у ҳам ҳеч нарса билмайди, кўшин хонада кутуб турибди.

— Олиб киринг, — хўмрайиб деди Мейзлик хом-хатала тузилган баённомадан бирон нишони олишига ҳаракат киларкан, — исмингиз, турар-жойнинг? — кирган одамга одатдагидай мурожаат килди у бошини ҳам кўттармади.

— Крамик Ян, механика факултети таъалуви, — аниқ-равшан сўзлари гувоҳ.

— Сиз бугун эрталаб соат тўртларда номалыум машина Божена Махачковани уриб юборганингнинг гувоҳи бўлдингизми?

— Ха. Мен бунда ҳайдовчи айбдор эканлигини айтиб кўйишим керак. Ўзингиз ўйлаб кўргин, куч бўм-бўши эди, у ҳеч бўлмаса чорраҳада тезликини пасайтирганда эди...

— Сиз ходиса содир бўлган жойдан қанча масофа узоқликда эдингиз? — унинг сўзини бўлди Мейзлик.

— Ўзингиз кўзлардан кўйишим керак. — Ориб киринг-чи, — менсими тақлиф килидиганни.

— Рости, бу жуда зўр шеър эмас, — камтарилик килидиганни.

— Нихоят, полицияни уни нима учун полиция маҳкамасига қаҳириштаганини Нерадга тушуниришга мувваффак бўлди.

— Чинки у шунака фазилатни инсон.

Бахтсиз ходиса юз бергач, у ёш бола-

ЎЗИНГ ЎСЯЛОЗ, ЎЗИНГ МУАЛИМ

Булларнинг тилларida шу таълим, ўзинг устоз, ўзинг мангу муалим.

Ҳикматлардан кургандим мен Ватанини,

Захматлардан ўргандим мен Ватанини.

Тегирмончи

Тегирмончи, қора чопон тегирмончи, Эллинг халта, қонларига ўзинг чўпон, тегирмончи. Тегирмоннинг новларидан сув оқади, сел оқади, Эртао кеч сенга томон

эл оқади, эл оқади.

Одамларнинг юмушига ҳозир бобо, тегирмончи, Ҳалол ризқдан доим тошган хукур бобо, тегирмончи.

Сенинг қора чопонларинг опош унга беланади, Тегирмоннинг ичидаги Хизр бобо, тегирмончи.

Айланади тегирмоннинг, Тегирмон тоши айланади. Фалак ҳам бир тегирмондир, Ою кўёни айланади.

Одамзот ҳам доидир дейсан, Арнамидир, буғдоймидир — Чархнинг тегирмони аро

Кеска ёниш айланади.

Кўкда қора булат кезса, Дашту кирга жон бўллади. Кўкда опош булат кезса, Буғдойниши, нон бўллади.

Мени дастиёр этганда, тегирмончи, Отам будойдан кеттанди, тегирмончи.

Кута-кута согинчларим ойга етди, Болалим сойга кетди. Кейин у сойдан келмади, Отам будойдан келмади, тегирмончи.

Самодаги сомонлар ҳам отдан ячиш таййланади, Сомон юни —

кўп ун сепиб кўйилгандай.

Ўтди-кетди асми ё

фаслмиди — Йигирманчи, Тегирмончи қайтди, тегирмончи? Қалдиратиб, гулдириқлар кенг осмонни,

Бир кечаси қалдириқлар

олиб кетди тегирмонни,

Юрагимдан юлиб кетди тегирмонни.

Ийлар ўти. Селлар ўти.

Кимлар унгут, тегирмончи.

Осмонларга қарайман гоҳ:

Кезиб юрар опош булат — тегирмончи.

Шеъру ғазал

Жумланнёс Жаббор бобо, шевру ғазал бирлан келин,

Ҳар бир сухан гул бўлса гар,

тудла асал бирлан келин.

Шеъру ғазалин ҳар гўзл

фаҳм айласам, бўймас касал,

Дуч келса ўйда ул агар,

зебо «банд» бирлан келин.

Шеър ахлининг қалби кувур, бъязилари ўйдим-чукур,

Вазну туроқ даркор эмас,

кум ё шагал бирлан келин.

Сув сойга оқайдир азал,

бой бойга боксайдир азал,

Сиз буига Машрасифат ё камбаган бирлан келин.

Ухлаб туролмас шеърият,

тўхтаб туролмас шеърият,

Жаҳдин ани тезлатили жаҳду

жадал бирлан келин.

Киши ўти, шонрлар ниҳон,

кургут чиқармайдир ҳамон,

Емигларло селларি,

завки ҳамал бирлан келин.

Гулхан ёқибдур Гулханий,

бир тоза дил ё гул қани?

Зарбулмасал бўлмии ҳаёт,

«Зарбулмасал» бирлан келин.

Ухлаб туролмас шеърият,

тўхтаб туролмас шеърият,

Жаҳдин ани тезлатили жаҳду

жадал бирлан келин.

Гулхан ёқибдур Гулханий,

бир тоза дил ё гул қани?

Зарбулмасал бўлмии ҳаёт,

«Зарбулмасал» бирлан келин.

Ухлаб туролмас шеърият,

тўхтаб туролмас шеърият,

Жаҳдин ани тезлатили жаҳду

жадал бирлан келин.

Гулхан ёқибдур Гулханий,

бир тоза дил ё гул қани?

Зарбулмасал бўлмии ҳаёт,

«Зарбулмасал» бирлан келин.

Ухлаб туролмас шеърият,

тўхтаб туролмас шеърият,

Жаҳдин ани тезлатили жаҳду

жадал бирлан келин.

Гулхан ёқибдур Гулханий,

бир тоза дил ё гул қани?

Зарбулмасал бўлмии ҳаёт,

«Зарбулмасал» бирлан келин.

Ухлаб туролмас шеърият,

тўхтаб туролмас шеърият,

Жаҳдин ани тезлатили жаҳду

жадал бирлан келин.

Гулхан ёқибдур Гулханий,

бир тоза дил ё гул қани?

Зарбулмасал бўлмии ҳаёт,

«Зарбулмасал» бирлан келин.

Ухлаб туролмас шеърият,

тўхтаб туролмас шеърият,

Жаҳдин ани тезлатили жаҳду

жадал бирлан келин.

Гулхан ёқибдур Гулханий,

бир тоза дил ё гул қани?

Зарбулмасал бўлмии ҳаёт,

Ўтган асрнинг 70—90-йилларида китобхонларнинг бадий сўз санъати тўғрисида тушиунча ва тасаввuri шаклнинишига адабий танқидчилек, шубҳасиз, самарали таъсир кўрсатган эди. Таникли адабиётшунос олим Норбой Худойберганов ана шундай ажойиб миссияни бахаргандарнинг пешкадамлари сафида турган. У бадний асарларга ҳамиша: "Хўш, ушбу асар бизнинг онгу тафаккуримизга нима беради? Айни шеър, ҳикоя, достон билмаганимизни билдириб, сезмаганимизни сезидирадими?", деган саволлар билан ёндошида. Мунаққид маколаларида "Хўш, шундай бўлиши мумкини?", "Каранг-ал?", "Диккат килинг...", "Очигини айтиши керакки...", "Аввало шуки...", "Негаки...", "Афуски", "Яна шуниси борки", "Ўзингиз ўйлаб куринг", "Хўш, шундай экан...", "Кўрпаксизи..." каби таъкидларни кўп кўллади. Унинг бадний асарга бундай нуктаи на зардан қараши, табиити, ҳаммага ҳам бирдай ёқавермайди. Чунки асарларга айни тарзда қаралса, уларнинг камчиликла-ри, бадний ночор жиҳатлари яқвол кўриниб қолади.

Норбой Худойберганов аксарларидан маколаларида: "Бир қанча бакуват асарлар ҳада этган таҳрибали, истеъодли ижодкорларимиз нима учун кейинги пайтларда ўз истеъоддининг янги кираларини намёён килишига, маҳоратиши оширишига етариш даражада этибор бермаяти?", дега таникли шоир, ёзувчиларнинг номини келтириб, асарларини дадил танқид килиди, аммо унинг ётироғозлаши замирида хеч кандай адоват ёки ноҳоиси мунасабат бўлмайди. Айнан шу жиҳатдан, яъни мунаққиднинг та-никид мулодазаларида гараж йўқлиги боис, улар кўпчилик эътиборини тортган.

Олим маколаларидан бирида: "Майли, шундай бўлсун, дейлик, бироқ мен ўкуви сифатида қархоннинг холдан тортаб, асаби қашаганини хис қилол-

МУРОСАСИЗ МУНАҚҚИД

**Адабиётшунос олим Норбой Худойберганов
шоаига бир назар**

беравермайди, кашфиётлар юратавермайди", дега у истеъоддини ўзи ёзозлайдиган атоқли адиб, шоирлар асарларидаги камчиликларни ҳам дангат айтаверган. Масалан, Одил Ёкубовнинг

белги берип турди. Одил Ёкубов, Абдулла Оропов асарлари ҳакида маколаларида унинг танқидчи сифатида бу улкан ижодкорларга ўзоз-этироми юзакномаёт.

Албатта, унинг гап-сўзлари, ҳатти-ҳаракатларда нозикатлар, тазим-тавозоли мумолагат мойил қишилларга күш келмайдиган жиҳатлар ҳам бор. Лекин у ўзининг кўтарилини кайфиятини ҳар қандай қишига юктира олади. Юз-кўзларидан узлусиз мутолаа, илмий-иқодий меҳнат турфайли пайдо бўлган толикини изларига қарамай, овозидаги савимий оҳанг унинг беғарас, дустона муносабатидан далолат бериб турди.

Улгур рус адиби А.Чеховнинг қархонларидан бири: "Одий сўзлар душманиннинг бўлгани учун мен факат иммий тилда гапирадам", дейди Нуқул "иммий тилда" гапирадиганлар адабиётшунослар орасида ҳам учради. Уларнинг ёзганлари ширазис, хароратис, куруқ бўлгани боис, ҳар қанча уринишисин, кўнгилга "киз" этиб тегадиган жумлачини топломайдиз. "Улардан имгла, адабиётта нафхуда, ҳар қандай қишига юнглини юнглини топсан", дейди мунакқид. Адабий танқидчиларнинг асосий принципларидан беҳебар, ижод жараёнига беларво қарайдиганлар кўллигидан қуониб: "Хозир адабий танқидчиларнинг яхши-ёмонлигини ҳал этиб беришга ўрганиб қолган адабий синклини эндиликда узининг чин иши билан шугулиниб, адабиёттунан ҳар қандай қишига юнглини топсан", дейди.

Шаҳбасиз, устоз қайта-қайта таъкидлаганидек, ҳар бир миллий адабиётда ўзининг фидойи, жасур, талтортмас танқидчилари бўлиши кепар. Сир эмас, бадий ночор, савияси хадад ташкари паст китоблар кўпайгани ўқувчиларнинг адабиёттунан ҳар қандай қишига юнглини топсан", дейди. Менимма, Расулов Нуриддиновнинг характери тасвирида гоҳида сиру сехр этишимайди. Ҳа, ҳар қандай етук образда қандайдир сир юнглини топсан", дейди. Достовский ва Толстойнинг жуда кўп қархонларини эсланг. Уларда жуда мурракаб, чукур, кўп катлами, ранг-баранг, зиддимати мазмун музассамлашганни, бу мазмуннинг музайян кирраларини тушунломай қийналини, ечилмайдиган ўқувчиларни бадий баркамол асарларни мутолаа килишига даъват этди. Илк китобина "Этирос тўлклинилар" деб атагани, кейнги тўлклиниларни "Сўз курашга чорлайди", "Сени ўйлайман, замондош", "Ўз дунёси, ўз киёфаси", "Ҳақиқат ёйларни" деб ёзди. Газета-журналлар таҳламларини ва ўзининг илкомпанияриб турди", деб ёзди. Газета-журналлар таҳламларини ва ўзининг илкомпанияриб турди", деб ёзди.

У асарларни майдада бўлакларга ажрати, хижжаллаб таҳлил килимайди. Балки асардан бир мухим жиҳатини танлаб олади-да, шу асосда умумий ҳуло-са-чиқаради, ноҳор асарлар йўйини тўсишига шошади, ўқувчиларни бадий баркамол асарларни мутолаа килишига даъват этди. Илк китобина "Этирос тўлклинилар" деб атагани, кейнги тўлклиниларни "Сўз курашга чорлайди", "Сени ўйлайман, замондош", "Ўз дунёси, ўз киёфаси", "Ҳақиқат ёйларни" деб ёзди. Газета-журналлар таҳламларини ва ўзининг илкомпанияриб турди", деб ёзди. Газета-журналлар таҳламларини ва ўзининг илкомпанияриб турди", деб ёзди.

Норбой Худойберганов китобларидан бири "Ўз дунёси, ўз киёфаси", деб ноҳомаган ҳам шунданд далолат беради. "Ишонч" китобидаги бир маколасида олим: "Ҳақиқат ёзилади-ю, лекин синмайди, деган ҳикматли сўзга бутун вуждим билан ишонадрим. Мана шу кейинчилик Одил Ёкубов билан Пиримкул Қодиров, Омон Матхон, Рауф Парфи, Гулнерх Нургузлар, ишонч чокида Шавкат Рахмон, Усмон Азимов, Хуршид Даврон сингари ижодкорларнинг баркамол асарларни кўллаб-килмайди. Бу талаба жавоб бермайдиган асарларга муросасиз муносабатидан бўлади. Бу эса, айрим ёзувчиларга учна кулемаганиннага таъкидлаганидек, ҳар қандай қишига юнглини топсан", дейди.

Воланд Устадан романни хакида сўрайди.

"— Романинг нима ҳакида?

— Понтий Пилат тўғрисида.

Шунда шамларнинг олов тиллари яна табрини, еллина бошлади. Столдаги идишилар зиррлаб кетди. Воланд мисоли момандироқек ках-ках ўриб кулиди, аммо унинг бу ках-какасидан ҳеч ким чўчимиши ҳам, ахбалинадиди. Бегемот негадир чапак чалиб юборди.

— Нима, нима ҳакида? Ким ҳакида? — деди Воланд кулиш-

пилса керак. Лекин ўқувчиларни ўшишидан кетиб ўзига ташкил мөнгиди.

Романдаги "кўлёзмалар ёнмайди" ибораси жуда машҳур бўйиб кетган. Атоқли таржимон Кодир Мирмуҳамедов таржимасида 1987 йилда нашр этилган "Уста ва Маргарита"да бу ибора кўйидаги хакиқатида яширилган фалсафий ғояларни топшира кўп йиллар сарфланади. Уларни кўпинча мустоғларга киёслашади. Денгиздан факат боши чиқиб турган мустоғларнинг асосий кисми уммон остида қолади.

Михаил Булгаков XX аср рус адабиётининг ёркин вакилиларидан бири ҳисболовади. У ўзининг сўнгти романни "Уста ва Маргарита"ни ўз йил ёзган. Реал ёхат, фантастика ва тархик ювевалар юксак маҳорат билан бир-бираига боғланган бу романни кизишини билан ўймаган китобхон кам-

дан тўхтаб. — Шу замонда-я? Во-ажаб! Нима, бошқа мавзу топилмадими? Қани, кўрайликчи, — Воланд кафтини юкорига килиб кўлни чўзди.

— Афуски, сизга уни кўрсан-тазимайман, — деб жавоб қилиди Уста, — чунки мен уни пекчага қамаб ёки юборганини.

— Кечириласиз-у, ишончимайди, — деди Воланд, — бу мумкин эмас.

— Ўзбекларнинг макомида асарларни топсан", деди Воланд кулиш-

и кўрди. Мушук энг устки нусхани тазим билан Воландга узатди.

Одатда, "кўлёзмалар ёнмайди"

иборасини кўпчилини бир ҳил мав-

одида тушунида. Яны, Устанинг

Понтий Пилат ҳакида асари юксак савиядаги мукаммал асар

бўлгани учун ҳам ўтда кўйилган.

— Аммо исламлиларни топсан", деди Воланд.

— Аммо ислам

Сайдулла ҲАКИМ

ДУРМОН МАНЗУМАСИ

Бир ён шаҳри азим, бир ён Чотқол тоги,
Шеъру кўшик кўйлаб ётар Дурмон бори.

Фазал каби кулоқларга ёқади хуш,
Олимжоннинг руҳимисан сайроқи куш?

Faғfur Гулом қаҳқаҳасин ёдга олиб,
Бог оралаб ирмоқ оқар нашыя солиб.

Аскад Мухтор битмиш бунда "Тундалик"лар,
Очиқ ётар ҳали қанча "Кундалик"лар.

Қаҳхор эккан кўчтадардан мева териб,
Саид Аҳмад устоз ўти элга бериб.

Замон чиндан ажаб замон дерлик бўлди,
Хурлик келиб шоирлар ҳам ерлик бўлди.

Бир йўл бордир бошқасига ўҳшамас ҳеч,
Муҳлислари оқиб келар эртао кеч.

Хизр каби кийиб олиб опиоқ либос,
Кутуб олар хуш Абулла Ориф устоз.

Битта йўлнинг нақ бошида Турсун Али,
Дала-богда не гаплар бор, билар, бали.

Азим Суюн унга кўшини, наъра урар,
Арҳар бўлиб дарвазадан шохлаб туар.

Уй куради ўзбек, кетса эли бойиб,
Муръасини битиролмас Мелибод.

Ўша йўлнинг тўрилаги биз бўламиш.
Тўрдан бўлсин, дейдилар-ку, сўз оламиш.

Шунда устоз ул Иброҳим Faғfur ўлли,
Ойдин-оидин мансурага ишқи чўли.

Бир Иброҳим Ҳақ кули, у бошқа йўлда,
Кимдан ўнгда, кимга тўғри, кимдан сўлда.

Эркин Аъзам "Taфаккур"ин чархлаб ётар,
Хатто ҳарфнинг рангу рўйин фарқлаб ётар.

Бу — Нортукта қилич десам, деман "иби!",
Кескир, не тонг, адаб сўзи шамшир киби.

Ўша кўча қанталида Жамол Камол,
Гоҳ Шекспир, тоҳ Румийдан сўйлар мақол.

Ҳар боғнинг бор соҳибидан шаҳодати,
Ки, Нурали Кобул каби ўз одати.

Шоир аҳли боғда яшар, тогда ва ё,
Қайда бўлса ўзда бўлсин ҳар ким, аё.

Истеҳком дер Тоҳир Қаҳхор кўргонини,
Билмас бирор бундай кальта курғонини.

Ўткир Раҳмат бир уйни боз қайта курад,
Ҳар курганди сабабини айтига курад.

Пахасини ер устидан урмиши Мирзо,
Балки Сайрам кўринажак баланд курса!

...Кечалари ой сузганда булут кечиб,
Босиб чекар, Шукур ака бу, хоинаҳой.

Ой юзидан тортиган ким тун кўрнасанни,
Руҳи бедор Муҳаммаднинг шарнасанни?

Пага-пага булат — тутун, чўғидир ой,
Босиб чекар, Шукур ака бу, хоинаҳой.

...Иморатлар ҳали анча ҷаласи бор,
Мен айтмаган шоирлар бир ғаласи бор.

Ҳангомалар бўлиб ўтар ажаб-ажаб,
Ҳандон биря, диллар биря, биря тажанг.

Чопиб чиқар биря товуши тиқ этса, бас,
Ким у, илҳом парисими инжа нафас?

Ярим тулада ўзга сигмай ҳайқирган ким? —
Ой жононга ўҳшаб кетган бўлиш мумкин.

Қай биря көр кечиб юраса оёқиланг,
Қаҳрамонни, бўлинг, шундай кўйга солган.

Ўз-ўзича сўзлаб юраса, чекманг қайгу,
Балки ҳозир Соҳибқирон сарбози у.

Бундай чоғ ким дуч келмоққа урингайdir,
Қўзига нақ Жўжи бўлиб кўрингайdir.

Гоҳ жавозда музликларда тўғнигиди у,
Гоҳ гаввосдек асрларга шўнгиди у.

Ойни қайиқ қилиб кўкда сузуб юраса,
Юлдузларни узум каби ўзиб юраса.

Қалби унинг бамисоли чолгу тори,
Садо берар эсса ҳатто гул идори.

Шундай яшар алломаи замоналар —
Кўнгил дея куйтган далли девоналар.

Ҳар бирини ўй тархидан бўлар таниб,
Бир кун боғи, ўй-қитоби қолар аниқ!

Бош мухаррир менга "Ким ошиди"
савдоси тўғрисида репортаж ёзиб
келиши топшириди. Ҳар сафар газетанинг ярмини эгаллаб келаёт-
ган бу мавзунин нега зарур бўлиб
колганини тушунмади.

Пешинга яқин биржанинг савдо залига кириб бордим. Зал де-
ганимиз нари борса кирк-эллик
одамга мўлжалланган чоқини
хона экан. Пастдаги ўрниндиқарга
қараша-қарши юқорида бир
стол билан битса кўйилган.
Стол устида борла уриладиган те-
мир калпоқча билан
богача турибди.

Назаримда, бугунги савдо унча қизиқарли
бўлмайди-ё娃. Чунки,
савдоға кўйилган мулк
— бандидан олган кредитни тўлай олмаган
кишининг гаровга кўйилган уй экан. Уй
сотиб олмокчи бўлган
одам кўчама-кўча юриб, саралаб
дидига мосини олади. Бирор, сав-
до мен ўйлагандай бўлиб чиқма-
ди. Белгиланган вактда зал одам-
лар билан тўйиб кетди. Бирхак ва-
килининг айтишича, бу ўйга йигир-

Етти миллион — бир, етти... Сак-
киз миллион.

Милион деганлари ўйин
бўлиб қолганини дейман-да! Одам-
лар оғизининг бир четидан чиқиб
кетатти.

— Саккиз миллион! Ким ошиди?
Саккиз миллион — бир, сак... ўн
милион!

Залдан уч киши кетди.

— ўн миллион — бир, ўн миллион...

Муродбой НИЗОНОВ

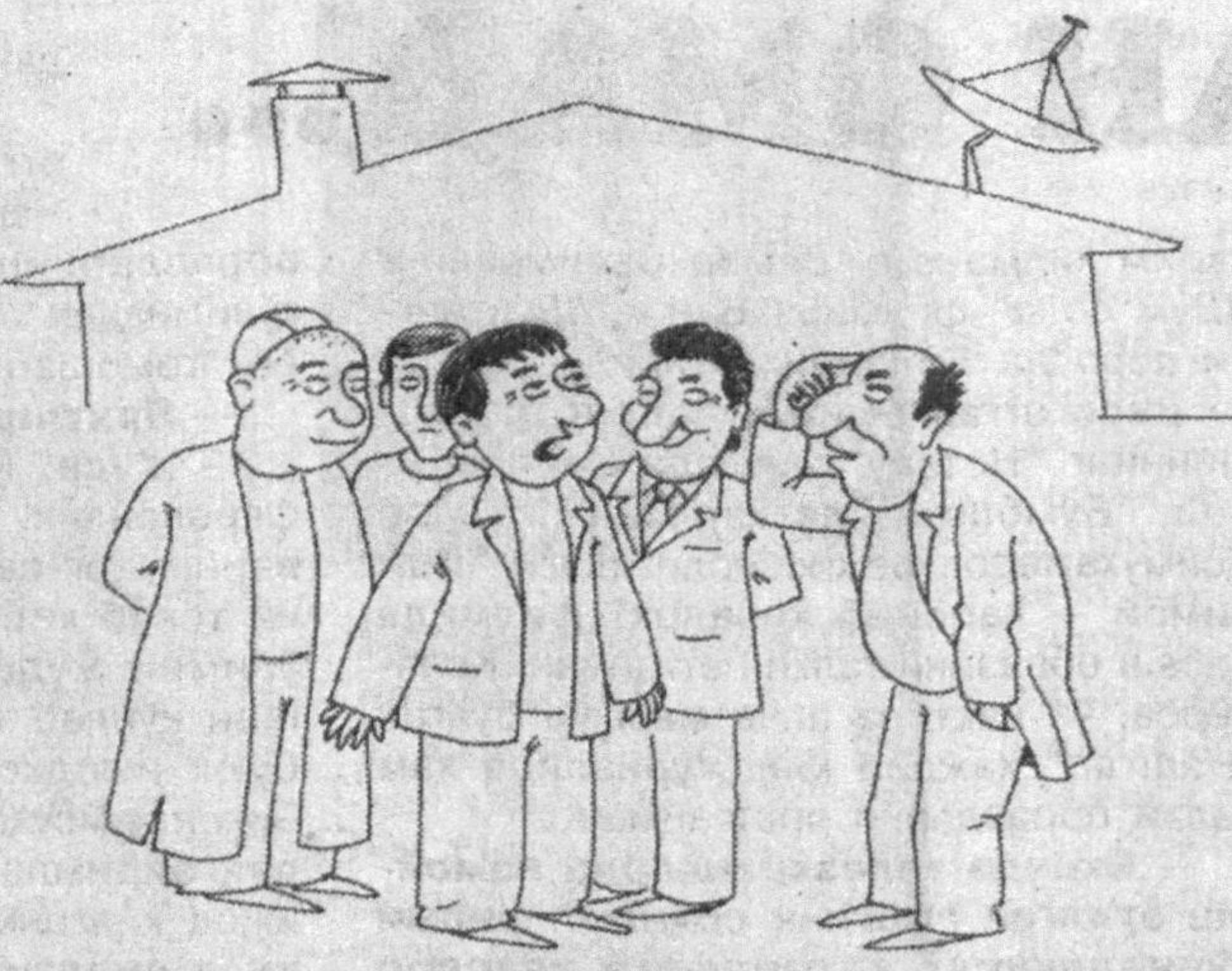
ОМАДЛИ ҲАРИДОР

Менинг ёнимда боя-
дан бери жимгина ўтирган
йигит баҳони бирдан
данига икки миллион-
га кутарди.

— Иморат жуда даҳ-

Ш.МУЗАФФАР чизган суратлар

ма тўрт киши ҳаридор бўлибди.

— Нима, ўн жуда кевворганими?

— дэя сурдам таажжубланиб.

— Йўк, — деди вакил, — oddiy
уй, аксина, шахардан анча четда.

— Унда шошкин-сурондам олис-
да, деб қизикишаттандир-да?

— Билмадим.

Мен яна нималарнидир сўра-
мокни эдим, аммо вакт бўлиб,
богчадан даранглаб кетди.

— Уйнинг ўзаси беш миллио-
ноли юз минг сўм. Ошадиган-
лар борими?

— Чеч ким индамади.

— Беш миллион олии юз — бир!

— Олти миллион!

— Олти миллион — бир, олти
мил... Етти миллион. Ким ошиди?

шатлими? — сўрадим ундан.

— Халакит бермай туринг, кей-
ин билиб оласиз, — деди у менга
ўтириб.

— ўн икки миллион — бир, ўн
икки миллион!

— Ўн беш миллион!

Ҳар ким савдога кўшиладиган
пайтини ўзи билади шекилин,
анчадан бери бир четда миқ эт-
май ўтирган битта жувон нархни
яна кўтарида.

— Ўн саккиз миллион — бир...

Залда мендан бошка уч киши
колибди. Ҳалиги жувон, ёнимда-
ги ўтирган бори амаки. Мен эса ҳар
бинонг юзига ял-ялт бокаман.

— Ўн саккиз миллион — икки.

Йигирма миллион!

Овозим чиқмай колди.

— Йигирма миллион —
бир, йигирма миллион —
икки, йигирма миллион...
ошадиган борми? Йигир-
ма миллион — уч! Сотил-
ди!!!

Залдан уч киши чапак
чапдик.

Уй расмийлаштирил-
ди, бориб кўрадиган
бўлдик. Тахририяга
кўнгирок килиб, сурати
чакирдид. Ахир, репор-
тадаги жуда даҳ

... ўнда кўриб оғзимиз
очиши колди.

— Шу ўими? — хайрон бўлиб
сурдид.

— Ха, — деди ҳаридор мамнун
оҳнада. Мен эса аллангдаги йигир-
ма миллионлик ўйни томоша кила-
ман. Ҳом гишт, айвонинг ярми
битган, ярми чала. Дераза ойна-
лари синиф ётиби.

Ҳаридор ахволимизни тушун-
ди, бирок негадир лабидан табас-
суми армайи бозга юзланди:

— Ха, ёммади?

— Йигирма сизларни сурдид.
— Сизлар тушунмабисизлар, —
деди ўтирган гурдайди. — Савдода
катншаган ўнча одам амас.

Бирор, омадлисизлар бўлдим. Ху,
анави йўғон кўк трубани кўяр-
лизмасизларимиз?

— Қайси?

— Ўйнинг ўнг бурчагига қаран-
глар. Ўша турбадан табии газ
ўтади. Ҳудо хоҳласа, ақанг қара-
гай, ҳарфотин қишида ҳам майка-
чанг ўтириб телевизор томоша
килаверадиган бўлди. Вах-
ваҳ-ҳа!!!

Шундагина бир нарса ёдимга
тушиди. Ҳаридорин янги ўйни
кулпайдиган ўтириб кетадиган
машҳур ташвишларни кета-
рак-кетару!

Корақалпокчадан
Ҳидоят АҲМЕДОВ
таржимаси

Чойхона ҳикматлари НЎНОҚ ШОГИРА

Бир нўонок шогирд пири ко-
милдан сўради:

— Мұхтарлар устоз, аввали
гавалларимга жавоб қайдар-
ганингизда, комилликка
эришиш учун кўп китоб ўкиш
зарурлигини таъкидлаган
эдингиз. Ўша кундан бери
бошимни кўтармай ўқурмен,
аммо ҳеч биря хотирамда
колмайдур. Эмди не маслаҳат
бэрурсиз?

Пири комил деди:

— Бўйинг қўзилиб, мўйла-
бин сабза уриб колди бутам,
бир ҳунарнинг этагидан тутма-
сан бўлмас. Бўйрида сизни
кўлгадинг...

Шогирд жавоб кайтарди:

— Устоз, маслаҳатнингизда
кўп ҳунарларни кўрдим,
аммо ҳеч биря менга маъқи-
ламди. Ўзингиз бирор
комилликни кета-
тириши да:

— Токи шундок эркан, сен
бугундан бошлаб китоб титиши-
ни бас қилинг-да, тахоратга
сиз иситиш билан машғул бўл,
бутам...

Пири комил деди:

— Ҳовлига чик, ўша ерда бир
шогирдим тахоратга сиз исити-
шада, сен бугундан бошлаб об-
дустларга масъусланам. Ҳамма-
ни керакли жойда шай турсун.
Шундок кил, бўталофим...